

Udgivet 01.05.2019

Antal kvier pr. årsko påvirker økonomi og klima

Kælvkvier er grundlaget for udskiftning af malkekøer, og i en økonomisk optimering er det vigtigt hverken at opdrætte for mange eller for få.

Af Maja Bertelsen

Lang produktiv levetid for malkekøen er et fokusområde i økologisk mælkeproduktion, og et højt antal kvier til indskiftning betyder alt andet lige en højere udskiftning og lavere antal malkeår pr. ko.

Klimaaftrykket pr. kg mælk stiger desuden med stigende antal opdræt pr. årsko.

Antal kælvkvier pr. ko varierer betydeligt

I de senere år har de økologiske mælkebedrifter i gennemsnit haft 0,9 kvie pr. årsko.

Antallet af kvier varierer betydeligt på økologiske bedrifter. En dataopgørelse fra 2019 undersøgte karakteristika for bedrifter med få eller mange kvier. Opgørelsen er baseret på data fra 395 økologiske bedrifter, idet bedrifter med under 20 årskøer er sorteret fra. Bedrifterne er opdelt i stor race og jersey. For hver bedrift er kvie-ratioen beregnet som antal årskvier/årsko.

Resultaterne ses i tabel 1. Besætningerne med stor race er her opdelt i tre fraktiler (<0,25; 0,25-0,75 og >0,75) i forhold til antal kvier pr. årsko. Jersey er på grund af for få besætninger alene vist med gennemsnit.

Tabel 1. Karakteristika for økologiske besætninger opdelt i fraktiler i forhold til kvie-ratio, dvs. antal årskvier pr. årsko

	Kvie-ratio, fraktil, stor race			Jersey
	< 0,25	0,25-0,75	0,75	
Antal besætninger	86	172	86	51
Kvie-ratio, gennemsnit	- *	0,89	1,16	0,88
Fraktilgrænse (kvie-ratio)	0,77	0,77-1,01	1,01	
Årskøer pr. besætning	237	180	169	161
Alder v. kælvning, mdr.	26,0	26,3	27,3	24,6
Malkeår pr. ko	3,3	3,0	2,8	3,5
Tidlig udsætning (u. 60 dg.),%	8,0	8,7	9,8	9,6
Kodødelighed, %	3,6	3,8	3,5	4,5
Ydelse, kg EKM/årsko	10.237	10.079	9.837	9.107
Livstidsydelse, kg EKM	32.529	29.381	27.027	30.823
Reproduktionseffektivitet køer	0,20	0,20	0,18	0,21
Celletal, 1000	216	218	222	229

*) Gennemsnit udeladt, da < 0,25-fraktilen rummer besætninger med meget få eller ingen kvier.

Store bedrifter har færre kvier

Besætningerne med lavest kvie-ratio er karakteriseret ved flere køer end gennemsnittet. I fraktilen med færrest kvier har besætningerne i gennemsnit 237 køer mod 169 køer i besætningerne med flest kvier.

Med 3,3 malkeår pr. ko har fraktilen med færrest kvier samtidig den længste produktive levetid for køerne. I gruppen med flest kvier når køerne 2,8 malkeår.

Den længere levetid i besætningerne med færrest kvier afspejler sig også i livstidsydelsen. Med 32,5 ton er den 5 ton højere pr. ko end i gruppen med flest kvier. Gennemsnittet for kvie-ratio er 0,9 hos både stor race og jersey.

Reproduktion er bedre i besætninger med færre kvier

Tal for kviernes kælvningsalder, antal køer udsat tidligt i laktationen og reproduktionseffektiviteten er generelt bedst i besætninger med færrest kvier.

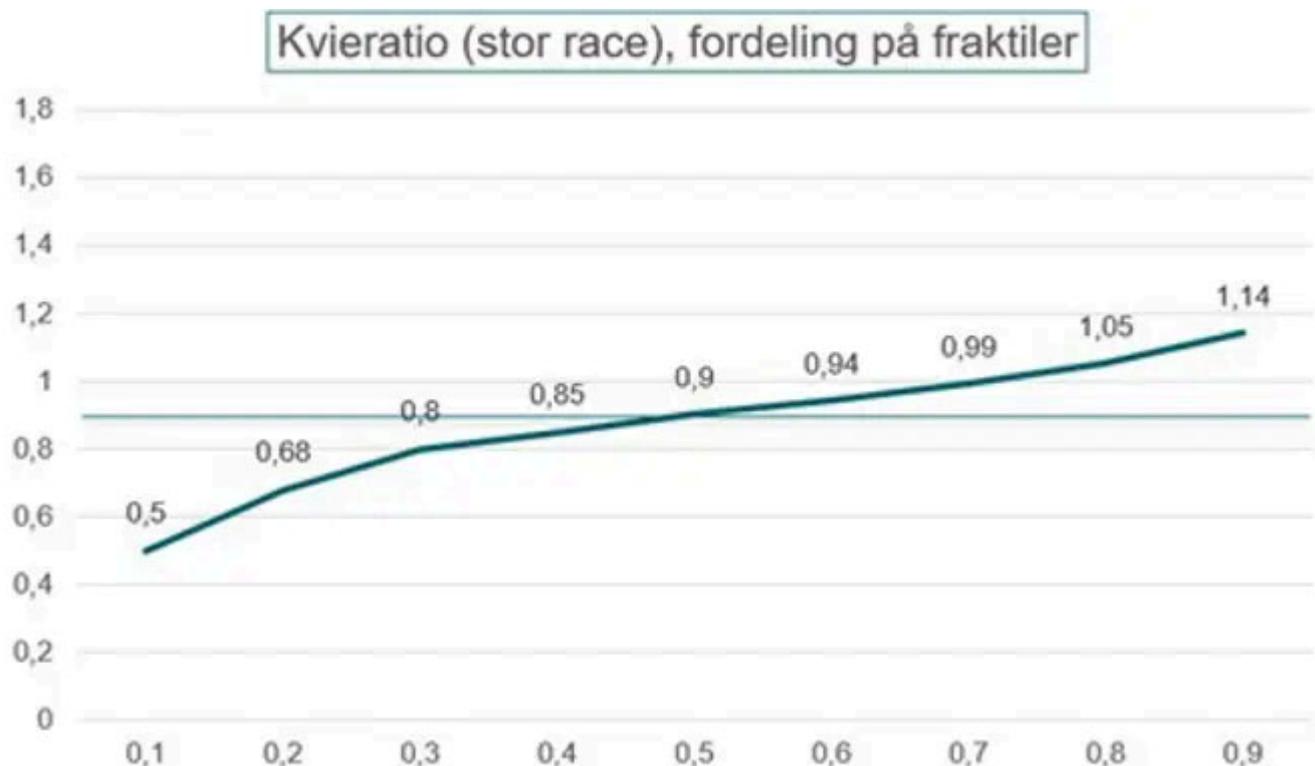
Kælvningsalderen er generelt i den høje ende i alle fraktiler, men er med 26 mdr. lavest i gruppen af stor race med færrest kvier. Hos jersey er kælvningsalderen 24,6 måneder.

Kodødelighed og celletal er stort set ens i alle fraktiler for stor race, men begge nøgletal er højere hos jersey end stor race.

Benchmark din kvie-ratio

Egen kvie-ratio i forhold til andre økologers kan være interessant for den enkelte besætning. Til brug for benchmark giver figur 1 derfor en grafisk fordeling af besætninger i fraktilerne 0,10 – 0,90.

Figuren viser, at 20 procent af besætningerne har under 0,68 kvier per årsko, mens 20 procent har over 1,05 kvie pr. årsko.

Figur 1. Antal kvieopdræt pr. årsko af stor race opdelt på fraktiler fra 0,1 – 0,9

Omkostninger til opdræt påvirker fremstillingspris på mælk

Kvieopdræt er en betydelig omkostning og en belastning af produktionsprisen for mælk. Samtidig udgør ekstra kvier og 'uproduktive foderdage' en stor belastning for klimaet.

Det koster 10.000-12.000 kr. at opdrætte en kælvkvie, når alle omkostninger – herunder tstad og arbejde – regnes med, viser tidligere opgørelser hos SEGES.

Ved 12.000 kr. belaster en årskvie en årsko med ca. 3.900 kr., hvis kvieratioen er 0,7, og med 6.100 kr. hvis kvie-ratioen er 1,1. Det er en forskel på 2.200 kr. pr. årsko svarende til en påvirkning af produktionsprisen på omkring 20 øre pr. kg mælk.

Omkostningerne varierer mellem bedrifter. Er omkostningen til at opdrætte en kvie kun 8.000 kroner, vil forskellen mellem 0,7 og 1,1 kvie pr. årsko være 1.400 kr. svarende til en påvirkning af produktionsprisen på 14-15 øre pr. kg mælk.

Kvier skubber køer ud

Overskydende kvier kan afhængigt af markedet sælges til levebrug, men kælvkvier kan også skubbe rentable malkekøer ud af produktionen. I de senere år har der været god afsætning af især lavdrægtige kvier til levebrug til gode priser, hvilket påvirker produktionsprisen pr. kilo mælk i en positiv retning.

25 procent af økologiske førstekalvs køer bliver udsat i løbet af første laktation og når derfor ikke at betale opdrætsomkostningen retur, viser tidligere opgørelser fra SEGES.

Opdrætter man modsat for få kvier, risikerer man at skulle beholde ældre køer, som har toppet, og som evt. har problemer med yver eller ben.

For mere information

Maja Bertelsen

Specialkonsulent

Kvæg, dyrevelfærd

+45 20 37 86 49

mabe@icoel.dk